MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
LINO FARRUGIA SACCO

Seduta tat-23 ta' Novembru, 2004

Citazzjoni Numru. 656/1977/1

Paul Mifsud u Ronald Mifsud bhala Diretturi u in rapprezentanza tas-socjeta` "Mediterranean Salvage Company Limited"
vs
Philip Grech bhala Direttur u in rapprezentanza tas-socjeta` Kirton & Co. Limited u in rapprezentanza tal-istess socjeta` u b'digriet ta' l-1 ta' Dicembru 1977 gew imhassra l-kliem minn "bhala Direttur" sal-kelma "dina", bhala mandatarja u b'digriet ta' l-1 ta' Dicembru 1977 giet korretta ghal mandatarju tal-Kaptan Miljenko Foremboker assenti, bhala kaptan u in rapprezentanza tal-vapur "Hamburger Wappen" u tal-armaturi tieghu

Il-Qorti;

A: CITAZZJONI:

Rat ic-citazzjoni ta' l-atturi li biha ppremettew:

Illi s-socjeta` attrici hija proprjetarja tat-tug boat BULL TERRIER li fis-27 ta' Gunju, 1977, kienet qed tassisti lill-

vapur Hamburger Wappen biex jimmanuvra go Malta Drydocks.

Illi waqt li l-imsemmija tug boat kienet qed tippresta s-servigi ta’ rmonk lill-imsemmi vapur, hija sofriet danni kif kellu jirrizulta fid-dettall waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

Illi fost it-towage conditions li tahthom kienet qed topera l-imsemmija tug boat Bull Terrier, kien hemm dik li l-proprjetarju tat-tug, waqt li t-tug ikun qed jirmonka, ma jkunx responsabbli ghad-danni ta’ kwalunkwe xorta sofferti mit-tug dovuti ghall-kwalsiasi kawza, inkluza negligenza f’ xi hin tas-“servants or agents” tat-tug owner, “unseaworthiness”, “unfitness” jew “breakdown” tat-tug jew tal-makkinarju etc., u li l-hirer tas-servizz ta’ irmonk, f’ dan il-kaz il-vapur Hamburger Wappen, irid ihallas ghal kull hsarat sofferti mill-proprjetarju tat-tug u jindemnizza lill-proprjetarju ghal kull konsegwenza ta’ dawk il-hsarat, kif kien jidher mill-klawsola 3 tat-Towage Conditions (Dok A).

Illi l-Kaptan Miljenko Foremboker interpellat biex ihallas dawn id-danni baqa’ inadempjenti.

Illi ghalhekk l-atturi talbu lill-Qorti sabiex:
1. Tiddikjara li l-vapur Hamburger Wappen bhala l-Hirer tas-servizz ta’ rmonk in kwistjoni mit-tug boat Bull Terrier huwa responsabbli ghall-hlas tad-danni sofferti mis-socjeta` attrici fl-imsemmija tug boat Bull Terrier waqt li din kienet qed tirmonka l-vapur Hamburger Wappen fis-27 ta’ Gunju 1977 fil-Malta Drydocks,

2. Tillikwida d-danni – okkorrendo bl-opera ta’ periti nominandi – u

3. Tikkundanna lill-konvenut nomine jhallas lill-atturi nomine dik is-somma li tigi hekk likwidata, in linea ta’ danni kif fuq intqal, flimkien mal-imghaxijiet kummercjali.

Bl-ispejjez – komprizi dawk tal-mandat ta’ impediment tas-safar tal-bastiment tal-5 ta’ Lulju 1977 u tal-kontro protest

tal-11 ta' Lulju 1977, kontra l-konvenut nomine li gie ngunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti, il-lista tax-xhieda u d-dokument prezentati mill-atturi nomine.

B. ECCEZZJONIJIET:

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenut fil-kwalita` tieghu citata fejn eccepixxa:

Illi hu kien gie citat hazin in rapprezentanza tad-ditta Kirton & Co. Limited billi kien hu personalment li accetta li jkun mandatarju tal-Kaptan Miljenko Foremboker nomine kif jidher mill-prokura annessa mal-kontro-mandat tas-7 ta' Lulju 1977 liema prokura kienet giet debitament accettata mid-ditta attrici (kopja annessa Dokument AA). Ghalhekk il-konvenut, kif citat, ghandu jigi mehlus mill-osservanza tal-gudizzju bl-ispejjez kontra l-attur nomine.

Fil-meritu u bla pregudizzju tal-premess, il-vapur "Hamburger Wappen" ma kien bl-ebda mod responsabbli ghad-danni pretizi mid-ditta attrici liema danni setghu graw biss kawza ta' spluzjoni fl-engine room tat-tugboat Rossgarth ta' proprjeta` tad-ditta M.S.T. Agencies Limited li ghalhekk ghandhom jigu msejha fil-kawza fil-persuna tar-rappresentanta taghha (l-atturi fil-kawza numru 657/77).

Ghalhekk l-istanza attrici ghandha tigi michuda bl-ispejjez: salvi u impregudikati d-drittijiet tal-konvenut ghad-danni li hu stess sofra u li ghalihom ipprotesta formalment bil-Protest tieghu tas-6 ta' Lulju 1977.

Rat id-dikjarazzjoni, il-lista tax-xhieda u d-dokumenti prezentatati mill-konvenut.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Semghet l-abili difensuri.

C. PROVI:

Rat id-digriet tal-1 ta’ Dicembru 1977 li fuq talba tal-attur biex jithassar il-kliem wara isem il-konvenut minn “bhala direttur u in rapprezentanza tas-socjeta`” sal-kelma “dina”, u l-kelma “mandatarja” tigi “mandatarju”.

Fl-istess udjenza tal-1 ta’ Dicembru 1977 fuq talba tal-partijiet il-Qorti ordnat li din il-kawza ghandha tinstema’ ma’ kawza ohra Citazz. Nru. 657/77 peress li l-incident kien wiehed.

Rat id-digriet tas-27 ta’ Frar 1978 fejn gie nominat bhala Perit Legali Dr. Joseph Ciappara u Nicholas Albino Baldacchino u l-Kaptan Frank Mizzi bhala Chartered Engineers biex jiehdu konjizzjoni tat-talbiet attrici u l-eccezzjonijiet tal-konvenut.

Rat illi fit-22 ta’ Gunju 1994 giet esebita stima tal-hsarat fit-tug boat Bull Terrier fil-kollizjoni marittima mertu tal-kawza (fol 60 tal-process), stmata Lm4000 mic-Chief Engineer John Demicoli, u li permezz ta’ nota tas-6 ta’ Lulju 1994 (fol 63) b’ riferenza ghall-imsemmija stima gie rilevat li a tempo debito kien sar survey konguntiv tal-hsarat (minghajr pregudizzju dwar ir-responsabbilta`) li jkun aktar attendibbli ghall-finijiet tal-kawza minn stima maghmula 17-il sena wara li kien gara l-incident li ta lok ghall-kawza.

Rat in-nota ta’ Philip A. Grech (jr.) (fol 88) biex jassumi l-atti tal-kawza minflok zijuh Philip C. Grech li m’ ghadx ghandu ebda konnessjoni mad-ditta Kirton & Co. Limited, liema nota giet prezentata fl-24 ta’ Frar 1977. Il-Qorti tosserva li tali nota ma jistax ikollha validita` ghax ferm qabel il-prezentata taghha u cioe` permezz ta’ digriet tal-1 ta’ Dicembru 1977 din id-ditta ma baqghetx aktar fil-kawza.

Rat id-digriet tad-9 ta’ Lulju 1999 li permezz tieghu Dr. Ciappara gie sostitwit b’ Dr. Paul Gauci Maistre.

Jinghad li kienet giet istitwita kawza Citazz. Nru. 950/77DS fl-ismijiet Silvio Mifsud et noe vs Philip Grech, liema kawza kienet tirrigwarda kollizjoni li sehhet bejn

zewg vapuri fil-Port il-Kbir, wiehed irmiggjat u l-iehor li kien bl-irmonk. Is-sidien tal-vapur li kien wieqaf kienu talbu danni mill-mandatarju tal-vapur li kien qed jigi rmunkat li huwa l-konvenut fil-kawza odjerna jew mis-sidien tat-tug boats u cioe` s-socjeta` attrici f' din il-kawza. Fil-kawza 950/77 deciza fit-18 ta' Mejju 1999 il-Qorti kkonkludiet li r-responsabbilta` finali waqghet fuq il-kaptan tal-vapur Hamburger Wappen rapprezentat mill-konvenut fil-kawza odjerna ghaliex tieghu kienet l-overall responsibility tal-operazzjonijiet kollha.
Rat ir-rapport peritali ta' Dr. Paul Gauci Maistre u l-Periti Teknici Nicholas Baldacchino u l-Kaptan John Mizzi (fol 126 et seq). Huma kkonkludew li:

"F'din il-kawza s-socjeta`attrici li hija s-sid tat-tug boat Bull Terrier qeghda titlob il-likwidazzjoni tad-danni kagunati fl-istess tug boat kawza ta' l-incident li sehh bejn iz-zewg vapuri fil-Port il-Kbir fis-27 ta' Gunju 1997.

Gie stabbilit illi t-tug boat Bull Terrier kien qieghed jassisti l-vapur Hamburger Wappen fil-manuvrar gol-Port il-Kbir. Dan it-tug huwa trattat bhala parti integra mill-istess bastiment. Isegwi ghalhekk illi kull hsara li ssir lit-tug ghandha tkun kompensata mis-sid tal-vapur tal-Hamburger Wappen. Mix-xhieda jirrizulta lill-esponenti li l-Kaptan tat-tug boat Bull Terrier ezegwa fedelment l-ordnijiet moghtija lilu mill-vapur Hamburger Wappen u bl-ebda mod ma kkontribwixxa ghall-incident in kwistjoni jew wera xi nuqqas da parti tieghu. Ghaldaqstant il-Kaptan tal-Hamburger Wappen kien responsabbli ghad-danni li sofra t-tug boat Bull Terrier u dan it-tug ghandu jigi kompensat ghal hsarat dikjarati mill-Kaptan tieghu.

LIKWIDAZZJONI TAD-DANNI:
Skond ix-xhieda tal-Kaptan tat-tug boat Bull Terrier, Domnic Zarb, li inghatat fis-seduta peritali tat-13 ta' Lulju 1983 (pag. 41 sa 46) it-tug boat Bull Terrier kellu hafna hsara *"fuq ir-rig u fuq il-yard ta' l-arblu".*

Is-socjeta` attrici ma pprezentat l-ebda rcevuta tal-hsarat li sofriet it-tug boat Bull Terrier. Ipprezentat b'nota tal-20 ta' Gunju 1994 biss stima ta' John Demicoli fl-ammont ta'

Lm4000 (Dok. JD2), li kien persuna impjegata mal-kumpaniija u mhux persuna indipendenti. B'nota pprezentata fis-6 ta' Lulju 1979 il-konvenut irrileva li a tempo debito kien sar survey konguntiv tal-hsarat (minghajr pregudizzju dwar ir-responsabbilta`) li jkun aktar attendibbli ghall-finijiet tal-kawza minn stima maghmula 17-il sena wara li kien gara l-incident li ta lok ghal kawza. Dan is-survey ma giex esebit u jidher illi min ghamlu lahaq miet. In mankanza ta' dokumenti ohra l-Qorti awtorizzat lill-periti teknici wara li jiehdu konjizzjoni ta' l-istima biex jistabilixxu skond l-ahjar gudizzju taghhom u "arbitrio boni viri".

Ghandu jinghad illi ghal dak li jirrigwarda item 2 tac-certifikat tal-20 ta' Guinju 1994 prodott mill-konvenuti in konnessjoni ma' temporary repairs li saru minn diver meta t-tug kien fil-bahar, l-esponenti ghandhom ir-reservi taghhom kemm verament dawn saru. Ghaliex kieku effettivament dawn saru, is-sidien ma kienux ihallu t-tug boat jibqa' jopera wara li sarulu xogholijiet provisorji biss. Kien jirrikjedi li x-xogholijiet temporanji kienu jigu certifikati minn surveyor u sussegwentement isiru repairs permanenti li bilfors jirrikjedu dry docking. Jekk verament sar dry docking allura s-sidien setghu facilment jipproducu l-ircevuti. L-esponenti huma tal-fehma li wisq probabbli t-tug qatt ma ddahhal ghal dry docking u konsegwentement it-talba tas-sidien ghal "leaking water go l-engine room hija dubjuza u ma ghandhiex tigi accettata. Pero` hija haga verosimili li jintbaghat diver biex jivverifika saritx xi hsara. Id-danni ghaldaqstant qeghdin jigu likwidati fl-ammont ta' Lm2164 kif hawn taht spjegat:

1. Bulwark circa 9m x 1m x 8mm renewed
Weight of steel 9 x 1 x 8 x 8 = 576 kg
In 1997 Repair of steel approx. Lm 1.50 per kg
Renewal and cost Lm864
2. Temporary repairs
Divers' fees Lm200
3. Superficial damage in superstructures

Cleaning and painting Lm200
4. 3 days loss of use - Lm300 x 3 Lm900

D. KUNSIDERAZZJONIJIET:
Illi l-Onorabbli Qorti ta’ l-Appell fil-5 ta’ Ottubru, 2001 fil-kawza fl-ismijiet **Louis Theuma vs Anthony Borg** irriteniet illi: “l-appellant jilmenta, u f’dan ghandu jinghata ragun, illi l-ewwel Qorti illimitat il-gudikat taghha ghal adozzjoni tar-rapport peritali li hi ddikjarat li kien accettabbli ghaliha taht kull aspett. F’okkazjonijiet simili kien hemm gudikati ta’ din il-Qorti fejn is-sentenza appellata tkun iddikjarata nulla u l-atti rimessi lill-Ewwel Qorti in kwantu s-sentenza tkun tiddifetta mill-element essenzjali taghha, dik li taghti motivazzjoni xierqa ghad-decizjoni taghha. Il-Qorti kellha kull dritt li taddotta rapport peritali li jkun sewwa investa t-talbiet attrici u l-eccezzjonijiet tal-konvenut skond l-inkarigu moghti pero’ tali adozzjoni kellha tkun wahda kritika fis-sens wiesgha tal-kelma u s-sentenza kellha allura taghmel accenn ghas-sottomissjonijiet tal-kontendenti dwar ir-rapport peritali u taghti raguni anke b’mod sintetiku ghaliex ciononostante l-Qorti kienet tal-fehma li tinkorpora l-qalba tar-relazzjoni bhala l-motivazzjoni tas-sentenza taghha, kif ghamlet il-Qorti f’dan il-kaz”. [Ara wkoll PA – LFS – 22/6/04 Clive Simpson vs John Saliba noe et]

In vista ta’ dan il-Qorti ezaminat il-provi mressqa quddiem il-Perit Legali u kif ukoll ezaminat is-sottomissjonijiet imressqa mill-istess kontendenti.

Ta’ importanza fondamentali hija d-decizjoni ta’ din il-Qorti diversament presjeduta fil-kawza fl-ismijiet Silvio Mifsud et noe vs Philip Grech noe et deciza fit-18 ta’ Mejju 1999. Jirrizulta li din is-sentenza ghaddiet in gudikat u kienet tirrigwarda propju l-istess kollizjoni mertu ta’ din il-kawza. Huwa principju tad-dritt marittimu li “the tug is the servant of the tow”, u li ghalhekk fil-kaz in kwistjoni tigi li r-responsabbilta` tal-kollizjoni marittima kienet tal-Hamburger Wappen minhabba li tali vapur kellu l-overall responsability tal-operazzjoni kollha. Infatti t-tug huwa

kunsidrat bhala parti integrali mill-bastiment u li ghalhekk kull hsara li ssir lit-tug ghandha tigi kumpensata minn sid il-vapur f' dan il-kaz Hamburger Wappen. Dan iwassal ghall-konkluzjoni li s-sidien tat-tug boat Bull Terrier ghandhom dritt ghad-danni kontra s-sidien tal-vapur Hamburger Wappen.

Dwar dan il-principju generali, u ghalkemm spiss issib illi kundizzjoni tat-tow hija propju li r-responsabbilta` tibqa' dejjem tal-vapur, specjalment in vista tas-sitwazzjoni li ma hemmx xelta tal-kaptan tal-vapur li jaghzel tugs ohra, il-Qorti bil-fors illi tesprimi certi dubji dwar il-validita` ta' dan l-aspett. Il-Qorti kif presjeduta hija tal-fehma li jista' jkun hemm kazi fejn ghalkemm il-kuntratt tat-towage jezonera r-responsabbilta` tat-tug jew inaqqas drastikament tali responsabbilta` jista' jkun li dawn il-kundizzjonijiet jitqiesu bhala invalidi. Dan isegwi ragunar li jekk ikun ikkontribwixxa ghal hsara u danni propju t-tug ma tistax il-Qorti ma taghmilx id-doveri taghha li tindaga biex tistabbilixxi ta' min hi r-responsabbilta` u talloka d-danni skond dawn ir-rizultanzi. Izda l-Qorti ghandna l-obbligu li primarjament taccetta li "the tug is the servant of the tow" u l-overall responsability tal-vapur u huwa biss f' cirkostanzi eccezzjonali ppruvati b' mod inekwivoku li l-Qorti tkun tista' tiddipartixxi minn tali principju u dan meta jirrizulta b' mod manifest u car li r-responsabbilta` fil-fatt kienet tirrigwarda xi hadd iehor.

Issa fil-kaz in ezami ma ntalbet ebda kjamata in kawza ta' xi hadd hlief li fin-nota tal-osservazzjonijiet tal-konvenut noe fil-penultimu paragrafu fol 141 issemma dan minghajr ma sar ebda rikors. Il-Qorti tista' tiddipartixxi biss min-normi stabbiliti fid-dritt marittimu f' okkazjonijiet eccezzjonali meta tintlahaq prova inekwivoka, liema provi fil-kaz in ezami ma sarux u li ghalhekk il-Qorti ma thossx li ghandha tvarja r-responsabbilta` tal-kaz in kwistjoni u ghalhekk tqis ir-responsabbilta` ta' dak li gara lit-tug boat Bull Terrier bhala dovuta mis-sidien tal-vapur Hamburger Wappen.

Dwar likwidazzjoni danni din il-Qorti taqbel mal-konkluzjonijiet peritali fl-ammont ta' Lm2164 kif

dettaljatament elenkat u spjegat a fol 134 tal-process u dan minhabba li l-istima ta’ Lm4000 prezentata mill-atturi hija ex-parte minn persuna li kienet impjegata ma’ l-istess kumpanija waqt li s-survey konguntiv tal-hsarat qatt ma gie esebit.

E. KONKLUZJONIJIET:

Illi ghalhekk dwar l-ewwel eccezzjoni tal-konvenut li hu gie citat hazin in rapprezentanza tad-ditta Kirton & Co. Ltd billi kellu rapprezentanza personali giet sussegwentement korretta in segwitu ta’ digriet tal-1 ta’ Dicembru 1977 u ghalhekk l-eccezzjoni m’ ghadhiex aktar applikabbli.

L-eccezzjoni l-ohra u t-talba jirreferixxu ghall-meritu tal-kaz. Il-Qorti ddikjarat fuq li l-vapur Hamburger Wappen responsabbli ghall-hlas tad-danni sofferti mis-socjeta` attrici fit-tug boat Bull Terrier waqt li kienet qed tirmonka l-istess vapur fis-27 ta’ Gunju 1977 fil-Malta Drydocks.

Il-Qorti llikwidat id-danni fil-mod kif fuq spjegat “arbitrio boni viri” in segwitu tar-rapport peritali u dan fl-ammont ta’ Lm2164. Il-Qorti tikkundanna lill-konvenut noe jhallas lill-atturi noe s-somma ta’ Lm2164 bl-ispejjez kontra l-konvenut nomine.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------